

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบต่อการเปิดวังสวนบ้านแก้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวังสวนบ้านแก้วแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
2. เพื่อหาผลกระทบจากการเปิดวังสวนบ้านแก้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก การสำรวจ การสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกต (Observation) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหา

วิธีการวิจัย

ระยะเวลา

พื้นที่

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตของการวิจัย

เนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบต่อการเปิดวังสวนบ้านแก้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีและประวัติวังสวนบ้านแก้ว
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปิดวังสวนบ้านแก้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

วิธีวิจัย

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Group talk) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย ต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หนังสือเอกสารจากวังสวน บ้านแก้ว

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขาจันทบุรี เป็นการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Source) จากพื้นที่ในจังหวัดจันทบุรีและจัดกลุ่มสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ขอบเขตระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยไว้ เป็นระยะเวลาประมาณ 5 เดือน คือ ตั้งแต่ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2563

พื้นที่ในการวิจัย

ผู้วิจัยคัดเลือกพื้นที่วิจัยแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากชุมชนที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยพิจารณาจากชุมชนที่มีผลกระทบต่อการเปิดวังสวนบ้านแก้ว

1. ชุมชนบ้านเขาไร่ยา ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งอยู่ติดกับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. ชุมชนหมู่บ้านสามัคคีโฮม ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. ชุมชนบ้านท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. ชุมชนบ้านแสง ตำบลแสง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากวังสวนบ้านแก้วมีคนงาน เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏไปพักอาศัยจำนวนมาก

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่กลุ่มผู้รู้ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวในวังสวนบ้านแก้ว

1) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและกลุ่มประชาชนทั่วไปใน 2 ชุมชนใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ทำการคัดเลือกดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จำนวน 12 คน ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sample)

1.1 ผู้บริหารที่ดูแลด้านการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในวังสวนบ้านแก้ว

1.2 เจ้าหน้าที่ที่เป็นมัคคุเทศก์ ที่ให้กับบริการนักท่องเที่ยวชมพระตำหนัก

1.3 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ดูแลบริเวณพระตำหนักต่าง ๆ

2. ผู้ประกอบการ (Casual Informants) จำนวน 17 คน ประกอบด้วย

2.1 ผู้นำชุมชนทั้งสองชุมชน จำนวน 8 คน ชุมชนละ 2 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง

2.2 พ่อค้าแม่ค้าที่ได้จำหน่ายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยว จำนวน 2 คน คือ ผู้ค้าปลีก และค้าส่ง มีรายได้จากการจำหน่าย ไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1 หมื่นบาท ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง

2.3 นักท่องเที่ยวทั่วไป (General Informant) จำนวน 15 ราย ทำการคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.3.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด จำนวน 5 ราย

2.3.2 นักท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 ราย

2.3.3 นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาด้านประวัติศาสตร์ ในวังสวนบ้านแก้ว
จำนวน 5 ราย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจ (Survey) โดยแบ่งการสำรวจต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1) สำรวจเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับวังสวนบ้านแก้ว

2) สำรวจงานวิจัยในอดีตเรื่องวังสวนบ้านแก้วและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ

พรรณี

3) สำรวจเอกสารเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

2. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 อย่างดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ประเด็นสัมภาษณ์

เช่น

1) ประวัติวังสวนบ้านแก้ว

2) ประวัตสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

3) ความเป็นมาของวังสวนบ้านแก้ว

4) ผลกระทบจากการเปิดวังสวนบ้านแก้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

5) ผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบหลังจากเปิดวังสวนบ้านแก้ว

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview)

1) ประวัติและความเป็นมาของวังสวนบ้านแก้ว

2) ผลกระทบจากการเปิดวังสวนบ้านแก้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

3) ผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากการเปิดวังสวนบ้านแก้ว

3. แบบสังเกต (Observation) โดยแบ่งการสังเกตเป็น 2 วิธีคือ

3.1 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้ศึกษาจะสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยววังสวนบ้านแก้วชมพระตำหนักต่าง ๆ สังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในวังสวนบ้านแก้ว ที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเข้ามาเยี่ยมชมวังสวนบ้านแก้ว

3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เป็นการสังเกตเชิงสำรวจสภาพเหตุการณ์โดยทั่วไป อาทิ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป มองดูการไปการมาของนักท่องเที่ยว เพื่อหาหลักฐาน หรือข้อมูลต่าง ๆ โดยผู้วิจัยจะคอยสังเกตอยู่ห่าง ๆ ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม

4. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาประเด็นในเรื่องการเปิดวังสวนบ้านแก้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทำการสนทนากับมัคคุเทศก์ที่นำนักท่องเที่ยวชมวังสวนบ้านแก้ว ผู้นำชุมชนทั้งบ้านเขาไรรยา, หมู่บ้านสามัคคี โดยมีผู้ร่วมเข้าสัมมนากลุ่มละ 6 -10 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการลงภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือข้างต้นในการเก็บข้อมูลและรายละเอียดข้อมูล จำนวน 5 ชุดดังนี้

1. แบบสำรวจโดยเมื่อลงพื้นที่แล้วมีการสำรวจ การจดบันทึกเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้างดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ได้แก่ ผู้รู้ด้านการท่องเที่ยวในวังสวนบ้านแก้วคือมัคคุเทศก์

2.2 แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 ได้แก่ ผู้นำชุมชนทั้งเขาไรรยา หมู่บ้านสามัคคี เป็นต้น

2.3 แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวังสวนบ้านแก้ว

วิธีการและขั้นตอนการสัมภาษณ์การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยการลงภาคสนาม ด้วยขั้นตอนการดำเนินงานโดยการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชน และการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. สร้างแบบเครื่องมือในการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. กำหนดประเด็นเนื้อหาและความมุ่งหมายรวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยในครั้งนี้

4. ดำเนินการและปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาสาระความ ทั้งภาษาที่ใช้ตามความเหมาะสมกับงานวิจัย

5. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกด้วยกระบวนการทางงานวิจัย

6. นำผลงานการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

7. นำไปเสนอต่อสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สืบต่อไป

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นจะกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยและหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมไปถึงภาพถ่ายแต่ละครั้ง จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละครั้ง จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ และจะตรวจสอบดูอีกครั้งหนึ่งว่า ข้อมูลที่ได้มาครบถ้วนสมบูรณ์

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตมาแยกแยะ ทำการจัดประเภทให้เป็นหมวดหมู่ ทำการสังเคราะห์ เพื่อนำมาบรรยายและอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นจริงอย่างละเอียด อีกทั้งมีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระของแต่ละประเด็นที่ศึกษา โดยทำการตรวจสอบในลักษณะสามเส้ารวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลว่าน่าเชื่อถือมากน้อยขนาดไหน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสรุปตีความและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้เทคนิคแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) คือทั้งข้อมูลทั้งกลุ่มคนทั้งสามกลุ่มมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ยืนยันได้แน่นอน และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายประวัติความเป็นมาของวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทบทวน และนำเสนอข้อมูลด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี